

Routekaart voor het 'Woord-Oord'

VIERING

In deze GRIP geen kant en klare uitgewerkte viering, maar bouwstenen voor maar liefst tien verschillende en toch overeenkomende vieringen rond de tien Grote Woorden. Elke viering heeft een thema dat de naam draagt van één van de posters/kaarten uit het KRO-project 'Tien beloften'.

Voor de vieringen doen we een suggestie voor een 'basisroute', vervolgens vullen we enkele vaste 'halteplaatsen' (rubrieken) binnen deze tien vieringen in. Omdat de tien vieringen op zichzelf staan, is het mogelijk om te kiezen om één of meerdere ervan daadwerkelijk uit te voeren.

Basisroute van de vieringen, met telkens vaste 'halteplaatsen'

In de viering(en) rond de tien Grote Woorden komen bepaalde onderdelen steeds terug; het zijn zogenaamde 'halteplaatsen' die in de basisroute van elke viering voorkomen.

Voorwoord

Begin de viering/dienst op de manier zoals gebruikelijk is in jullie kerk. Bijvoorbeeld intochtslied, stil gebed, votum - groet, aansteken paaskaars, drempelgebed.

Routekaart

De tien 'Grote Woorden' zijn verwerkt in het 'Woord-Oord': een soort landkaart die is gebaseerd op de zogenaamde 'Atlas van de belevingswereld'. Deze kaart hangt voor in de ruimte op groot formaat; of is zichtbaar op een scherm via beamer of overheadprojector.

Startpunt in elke dienst is de Tafelberg. Vanuit de Tafelberg tekent de voorganger of leidinggevende een lijn naar het gebied waar de dienst zich afspeelt (= het thema waarover de dienst gaat).

Positie-bepaling

Alle aanwezigen hebben tijdens iedere dienst een zwart-wit kopie van het 'Woord-Oord' voor zich liggen en een pen, stift of potlood. Ze krijgen vijf tot tien minuten om met het Woord dat centraal staat in een bepaalde dienst te associëren. De vraag is telkens: 'Waar op de routekaart van '.....' (invullen thema van de dienst) binnen het Woord-Oord bevind ik mij momenteel? Of: Wat is jÓúw positie op de kaart? Ze mogen daarbij steden, rivieren, bergen, stations, etc. aanwijzen of er zelf bij bedenken.

Woord

Hier wordt één van de 'Grote Woorden' uit Exodus 20:1-17 gelezen dat tijdens de viering centraal staat. Kies telkens een bijbelvertaling die dit Woord naar jouw idee op een goede manier verwoordt. Daarnaast kun je een ander bijbelgedeelte lezen waarin het onderwerp van het Grote Woord dat in een dienst centraal staat, wordt uitgewerkt. We doen daarvoor verderop een paar suggesties.

Woord op toon

Een lied waarin iets tot uitdrukking wordt gebracht van het thema van de dienst. Het lied heeft dus verbinding met het gebied binnen het Woord-Oord waar de dienst zich afspeelt.

Daad bij Het Woord

Een werkvorm, spel, opdracht of luchtige toelichting om een aspect van het 'Woord' te verhelderen en voelbaar of ervaarbaar te laten worden.

Woord voor woord

Preek, uitleg of toelichting bij het thema.

Antwoord

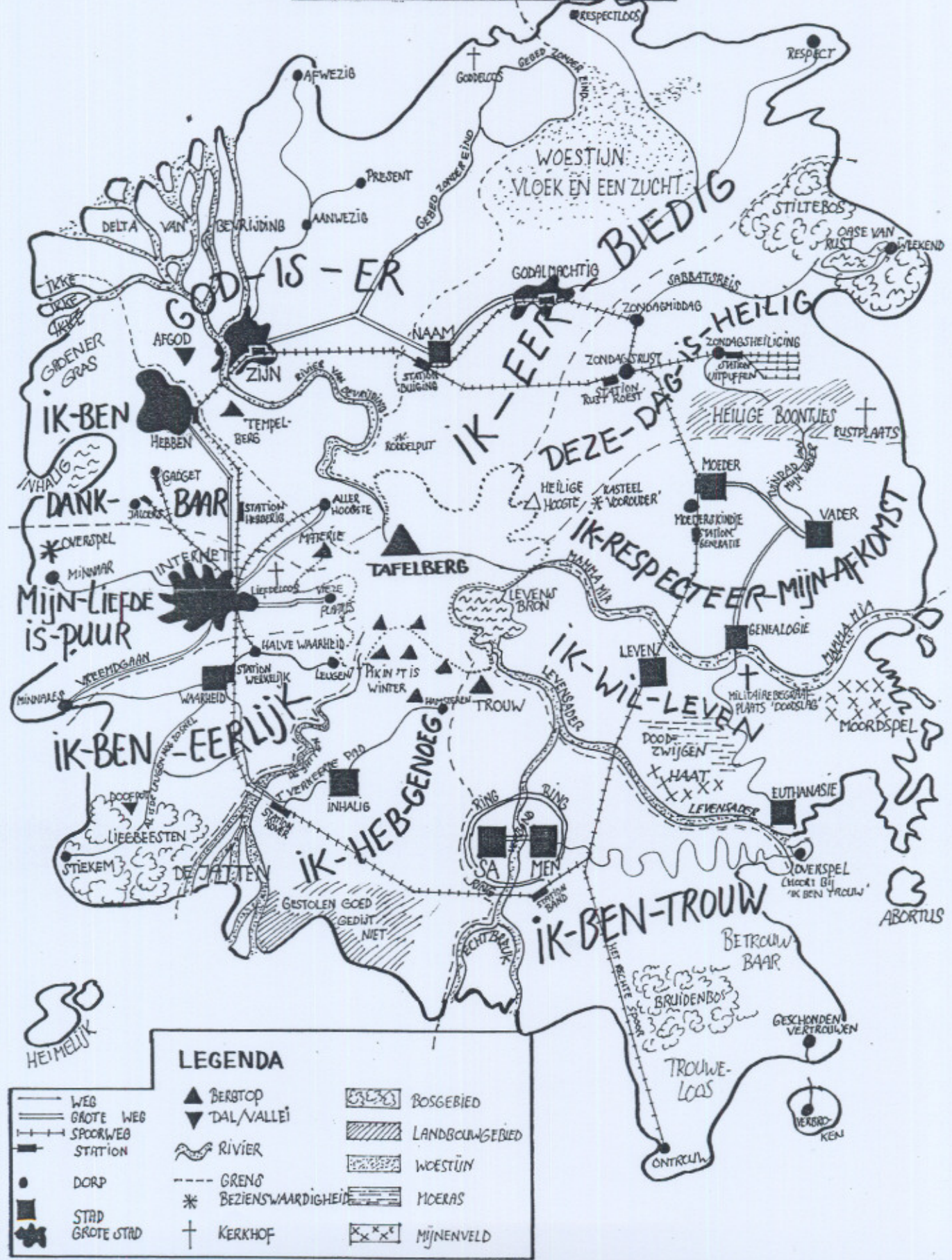
Dienst van gaven en gebeden: collecte, dankgebed-voorbeden-stilgebed-Onze Vader, slotlied en zegen.

auteur: Sjaak Teuwissen
beeld: Sjaak Teuwissen

HET WOORD-OORD

Routekaart van 'Het Woord-Oord'

Het 'Woord-Oord' is een kaart die getekend is volgens de atlas van de belevingswereld; vergelijk ook de catechese-uitgave 'Motieven' van uitgeverij Narratio en de Protestantse Kerk in Nederland. Bij dit artikel is een kaart getekend die hiervoor te gebruiken is; je kunt ook je eigen kaart maken. Het is getekend als een land, eiland of schiereiland dat is onderverdeeld in tien door stippellijnen onderscheiden gebieden. Elk gebied heeft de naam van één van de KRO-posters bij de 'Tien beloften'.

Centraal op de kaart ligt de 'Tafelberg'. Alle tien gebieden grenzen voor een deel aan deze 'Tafelberg'. Binnen elk gebied liggen geografische objecten (steden, bergen, rivieren, zeeën, wegen, spoorlijnen, etc) die namen dragen die met het betreffende Grote Woord te maken hebben.

N.B. Zorg voor een goede legenda zodat duidelijk is wat bijvoorbeeld een stad, een berg, of een rivier is.

Gebieden

1. God is er

Stad: Zijn
Berg: Tempelberg
Nabijgelegen dal: Afgod
Rivierdelta: Delta van Bevrijding
Weg die vanuit 'Zijn' naar 'middle of nowhere' loopt: Gebed zonder eind

2. Ik eerbiedig

Woestijn: Vloek en zucht
Stad: Naam
Regeringscentrum: Godalmachtig
Treinstation: Buiging
Bezienswaardigheid: Roddelput

3. Deze dag is heilig

Dorpje: Zondagmiddag
Dorpje: Zondagsrust
Dorpje: Zondagsheiliging
Kerkhof: Rustplaats
Bos: Stillebos
Natuurgebied: Oase van rust
Uitrangerterrein spoorwegen: Uitpuffen
Berg: De heilige hoogte
Tuinbouwgebied (akkers): De heilige boontjes
Treinstation: Rust Roest
Weggetje: Sabbatsreis

4. Ik respecteer mijn afkomst

Grote stad: Moeder
Voorstadje: Moederskindje
Stad: Genealogie
Treinstation: Generatie
Snelweg: Tuinpad van mijn vaderen
Rivier: De Mama Mia
Ruïne/kasteel: Voorouder

5. Ik wil leven

Meer: Levensbron
Rivier: Levensader
Bos met mijnenveld: Moordspel
Grote open vlakte: Doodslagveld
Stad: Euthanasie
Schiereilandje: Abortus
Woestijn: Haat
Moeras: Doodzwingen

6. Ik ben trouw

Brug tussen twee steden: Verbond
Stad: Sa
Stad: Men
Vertakking van een rivier: Echtbreuk
Weg rond de twee steden: Ring
Berg: Trouw
Treinstation: Band

7. Ik heb genoeg

Delta van een rivier: De Jatten
Treinstation: Rover
Weg: het Verkeerde Pad
Hooggebergte (sneeuw): Pik in 't is Winter
Stad: Inhalig
Landbouwgebied: 'Gestolen goed gedijt niet'

8. Ik ben eerlijk

Stad: Waarheid
Dorpje: Stiekem
Eiland voor de kust: Heimelijk
Nabijgelegen stadje: Halve Waarheid
Wildpark: Liegbeesten
Dal: Doofpot
Doodlopende weg: Leugen
Treinstation: Werkelijk

9. Mijn liefde is puur

Verkeersknooppunt: Internet
Industrieel gebied: Vieze plaatjes
Speeltuin/Attractiepark: 'Overspel'
Snelweg: Vreemdgaan

10. Ik ben dankbaar

Stad: Hebben (ligt vlak bij 'Zijn' in 'God is er')
Treinstation: Hebberig
Baai: Inhalig
Gebied: Dankbaar
Voormalig bos (omgehakt): Hebzucht
Drie rivieren: Ikke, ikke, ikke
Zee: Zee van overvloed
Berg: Materie
Dorpje: Gadget
Dorpje: Jaloers
Nabijgelegen velden: Groener gras

Routekaart voor het 'Woord-Oord'

Woord

In elke viering kunnen de Tien Woorden uit Exodus 20:1-17 of Deuteronomium 5:6-21 worden gelezen. Daarnaast kun je nóg een schriftlezing doen, die in het bijzonder stilstaat bij het gebied waar de dienst zich afspeelt (= het thema waarover de dienst gaat). Een aantal suggesties:

1. **God is er:** Exodus 3:1-14 (13-14). (De naam van God)
2. **Ik eerbiedig:** Daniël 3:1-30; of een samenvatting hiervan (De mannen in de brandende oven)
3. **Deze dag is heilig:** Marcus 2:23-28 (Aren plukken op de sabbat)
4. **Ik respecteer mijn afkomst:** Genesis 9:18-27 (Noach en zijn zonen)
5. **Ik wil leven:** Johannes 8:1-11 (Wie zonder zonde is, werpe de eerste steen)
6. **Ik ben trouw:** II Samuël 11:1-27 (David en Batseba)
7. **Ik heb genoeg:** Marcus 6: 30-44 (Wonderbare spijziging)
8. **Ik ben eerlijk:** Efeziërs 4:25-28 (Leugen; dief)
9. **Mijn liefde is puur:** Matteüs 5:27-28 (Een vrouw aanzien om haar te begeren)
10. **Ik ben dankbaar:** 1 Koningen 21:1-16 [of tot 29] (De wijngaard van Naboth)

Daad bij het Woord

Werkvormen bij 10 thema's.

1. God is er → Tijdbalk

Doel: markeren van momenten van 'Godservaringen'

Tijdsduur: 10 minuten

Nodig: voor iedereen één A4tje (al dan niet voorbedrukt), en verder een pen, stift of potlood

Groepsgrootte: maakt niet uit

Vraag iedereen om een tijdbalk te tekenen waarin links 0 (nul) staat en rechts hoe oud iemand nu is. Je kunt de tijdbalk ook vooraf uittekenen en in x-voud kopiëren, schrijf dan links 0 en rechts 'nu' op. Vraag iedereen om op de tijdbalk momenten te markeren waarop ze iets van God hebben ervaren, of waarvan ze nu achteraf zeggen dat God daar nadrukkelijk iets mee te maken had. Dat kan door een streepje te zetten op de tijdbalk en daar in enkele woorden bij te zetten om wat voor soort situatie het ging en hoe oud iemand toen was. Vraag eventueel - als daar tijd voor is, en de jongeren willen dit ook - of een paar van hen iets willen vertellen over deze momenten.

2. Ik eerbiedig → Top-5

Doel: zicht krijgen op wie of wat allemaal (te) belangrijk voor je is

Tijdsduur: 10 minuten

Nodig: voor iedereen één A4tje, en verder een pen, stift of potlood

Groepsgrootte: maakt niet uit

Vraag mensen een top-5 (of top-10) in te vullen op het A4tje, waarbij iedereen zelf mag kiezen uit de volgende mogelijkheden:

- a. Waar geef je per week het meeste geld aan uit?
- b. Waaraan besteed je per week het meeste van je vrije tijd?
- c. Waaraan of aan wie denk je het meeste per week?

3. Deze dag is heilig → Holy talk

Doel: een idee krijgen van 'het heilige' in alledaagse dingen

Tijdsduur: 20 minuten

Nodig: 'opdrachtkaartjes'. Daarop staan kort een aantal voorbeeldvragen genoemd die jongeren elkaar mogen stellen in een interview: 'Wie of wat' heeft een bijzondere plaats in jouw leven? (bijv. een persoon, een bepaalde dag, een bepaald voorwerp) / Wat is er zo bijzonder aan voor jou? / Hoe laat jij merken dat dit ding of deze persoon bijzonder voor je is? / Hoe zou jij reageren als iemand daar heel negatief over deed of deze persoon of dit voorwerp zou beschadigen?

Groepsgrootte: maakt niet uit; binnen de groep tweetallen maken

Vraag de jongeren om in tweetallen te gaan zitten. Om beurten interviewen ze elkaar tien minuten. De één is interviewer, de ander geïnterviewde. Na tien minuten wisselen ze van rol. De opdrachtkaartjes kunnen helpen bij het interview. Als er voldoende tijd is, vraag dan aan de interviewers het interview kernachtig samen te vatten.

4. Ik respecteer mijn afkomst → Stamboom

Doel: zichtbaar maken wie invloed hebben (gehad) op wie je bent

Tijdsduur: 10 minuten

Nodig: papiertjes waar een soort boom op is getekend: op de stam staat 'ik', en daaruit ontstaan allerlei takken en zijtakken (met telkens ruimte om iets op te schrijven). Verder pennen, potloden of stiften.

Groepsgrootte: maakt niet uit

Vraag de jongeren om na te denken over wie allemaal belangrijke invloed hebben gehad op wie ze nu zijn. (Voorbeeld: ouders, familieleden, vriend(inn)en, mensen uit de sport-, film- of showbusiness-wereld, etc.) Laat ze deze personen opschrijven op de stamboom. Als ze bij bepaalde figuren weten wie hen weer hebben beïnvloed (vader en moeder bijv. door opa en oma, die weer door overgrootouders, etc), laat ze dat dan ook invullen. Vraag na afloop wie zijn of haar stamboom wil presenteren.

5. Ik wil leven → Levend Lagerhuis

Doel: iets ervaren van dilemma's die er rond leven en dood (kunnen) bestaan

Tijdsduur: 20 minuten

Nodig: niets

Groepsgrootte: minimaal 10 personen

Er is één gespreksleider en verder zit iedereen op een stoel om hem/haar heen. Belangrijkste regel is, dat iemand die wat te zeggen heeft over de vraag of stelling of wil reageren op iemand anders, gaat staan. De gespreksleider geeft aan wie de beurt heeft om te reageren. Mogelijke stellingen of vragen:

- Abortus na verkrachting is legaal
- Ieder mens heeft recht om dood te gaan wanneer hij/zij dat wil
- Het armoedeprobleem is eigenlijk genocide (volkerenmoord), uitgevoerd door het rijke welvarende Westen
- Als tijdens de zwangerschap al blijkt dat een baby zeer zwaar gehandicapt zal zijn, mag je zo'n zwangerschap afbreken
- De doodstraf is gelegaliseerde moord
- Als je écht niet wilt doden, moet je vegetariër worden

6. Ik ben trouw → Ontrouwparade

Doel: het onderwerp trouw/ontrouw of 'echt breken' concreet maken

Tijdsduur: 10 minuten

Nodig: A4tjes en pennen, stiften of potloden

Groepsgrootte: maakt niet uit

Vraag de jongeren om gedurende vijf minuten allerlei voorbeelden (niet met naam en toenaam) te noemen die te maken hebben met ontrouw zijn in de liefde. Bijv. 'Temptation Island', zoenen met iemand anders, overspel plegen, etc. Na vijf minuten vraag je aan verschillende jongeren iets op te noemen. Eventueel kun je er dieper op in gaan.

7. Ik heb genoeg → Wonderbaarlijke snoepsjizing

Doel: jongeren ervaren dat delen meer oplevert dan niet-delen

Tijdsduur: 10 minuten

Nodig: schalen, emmers of bakken, kerksnoep

Groepsgrootte: deze vorm werkt het beste als die tijdens een kerkdienst in de kerkzaal met de hele gemeente wordt uitgevoerd

De voorganger of leider vraagt voor het begin van de preek of iedereen het meegebrachte 'preeksnoep' in de schalen wil stoppen die door de rijen gaan (hetzelfde systeem als bij collecteren). Als dat is gebeurd, gaan de schalen opnieuw de rijen door, maar mag iedereen het snoep er uit pakken wat die tijdens de preek denkt te nuttigen. Het restant wordt vooraan – zichtbaar voor iedereen – op de tafel gelegd. De voorganger benadrukt dat samen delen meer oplevert dan niet-delen; dat er voor iedereen snoep te eten bleek te zijn en er tóch over is.

8. Ik ben eerlijk → Wat zou jij doen?

Doel: het verkennen van de eigen grenzen aan de eerlijkheid

Tijdsduur: 10–20 minuten

Nodig: niets

Groepsgrootte: maximaal 30 personen

De leiding legt de groep een casus voor. Het gaat om een persoonlijk dilemma waarbij eerlijkheid een rol speelt. De jongeren moeten elk voor zich een oplossing bedenken voor als de casus henzelf zou betreffen. De leiding inventariseert verschillende oplossingen. Daarna probeert hij de discussie samen te vatten. Afhankelijk van de tijd kunnen meer of minder casussen worden besproken. Voorbeelden:

- Je vriend(in) wordt er van beschuldigd dat hij/zij de schoolmuren heeft beklad met graffiti. Als je tijdens een gesprek met de directeur vals getuigt dat hij/zij bij jou thuis was op de avond dat het gebeurde, is er een grotere kans dat hij/zij niet wordt geschorst van school.
- In een huis-aan-huis-blad staat een politieoproep om illegale weedplantages te melden. Jouw buurjongen en z'n ouders hebben een weedplantage op zolder.
- De snoepautomaat op school is geplunderd. Ook jij hebt een aantal repen gepakt en in je kluisje gelegd. Gelukkig

gaat al snel het gerucht dat die 'rot-Marokkanen' die zo vaak herrie schoppen op school, het wel gedaan zullen hebben. Steekproefsgewijs ondervraagt de directeur een aantal leerlingen over het voorval. Ook jou. Wat zeg je?

- Je gaat naar een pretpark. Vanaf 18 jaar betaal je meer entreegeld. Jij bent 19 maar zou ook voor een 17-jarige door kunnen gaan. Wat zeg je aan de kassa?
- Je bent keeper op een schoolvoetbaltoernooi. Je weet de bal na een hard schot klemvast te houden... maar eigenlijk nét over de lijn. De scheidsrechter ziet het niet en denkt dat je 'm gewoon goed hebt gestopt. Na de wedstrijd vraagt de speler van de tegenpartij of die bal écht niet over de lijn was. Wat zeg je?

9. Mijn liefde is puur → Knuffelmuur

Doel: inzicht in 'hoeveel de liefde je waard is'

Tijdsduur: 10 minuten

Nodig: papier dat een deel van een muur afdekt (of in ieder geval iets dat een 'wandje' vormt), grote stiften.

Groepsgrootte: 4–30 personen

De 'knuffelmuur' volgt het principe van een stille wanddiscussie. In stilte mogen de jongeren gedurende een bepaalde tijdsperiode alleen door op het papier te schrijven met elkaar communiceren. Op het papier staat de tekst: 'Wat is liefde jou waard?' of 'Wat wil je opgeven voor je liefde?' De leiding legt uit dat de jongeren mogen aangeven wat ze er voor over hebben om hun liefde (vriend/vriendin of eventuele toekomstige liefde) gelukkig te maken. Als voorbeeld kun je noemen: mijn huidige vrienden, veel geld, m'n voetbaltrainingen en wedstrijden, etc. Mensen mogen ook op elkaars opmerkingen reageren door er een zinnetje onder te zetten of bijvoorbeeld een vraagteken. Na 10 minuten neemt de leiding weer het woord en bespreekt de discussie na.

10. Ik ben dankbaar

Doel: jongeren denken na over verschillende situaties waarin dankbaarheid al dan geen rol speelt

Tijdsduur: 10–20 minuten

Nodig: niets

Groepsgrootte: maakt niet uit

De leiding noemt een 'uitingsvorm van dankbaarheid'. De jongeren mogen daar situaties bij bedenken die tot deze 'uitingsvorm' hebben geleid. De leiding probeert daarbij telkens samen te vatten. Uitingvormen van dankbaarheid:

- Je geeft een bosje bloemen of een boekenbon
- Je bidt een persoonlijk dankgebed voor het slapen gaan
- Je schudt iemand de hand en zegt 'dank je wel'
- Je stuurt een kaartje met 'hartelijk dank' er op
- Je gaat naar de microfoon, vraagt om stilte en spreekt een dankwoord uit, gericht aan één persoon in het bijzonder
- Je zegt: 'Nou, je wordt bedankt!'
- Je maakt 100 euro over naar de rekening van iemand anders
- Je zegt: 'Nee, dank je wel' op een aanbod

Bronnen

- Posterset, kaarten en dvd bij het KRO-project 'Tien beloften': te bestellen via de website www.kro.nl
- **Atlas van de belevingswereld**, Louise van Swaaij en Jean Klare, uitgeverij Volcano Publishers N.V. Amstelveen, ISBN 90 765 22 014
- **Motieven**. Deel 1 'Werelden', Geertje de Vries, uitgeverij Narratio in samenwerking met Landelijk Dienstencentrum van de Samen op Weg-kerken, ISBN 90 5263 321 5